

WYROK

CZĘŚCIOWY

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

P., 16 listopada 2021 r.

Sąd Okręgowy w P. XII Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: Sędzia Agnieszka Wodzyńska-Radomska

Protokolant: Stażystka Aleksandra Nowicka

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 19 października 2021 r. w P.

sprawy z powództwa A. K. oraz P. K.

przeciwko (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

o zapłatę

wraz z roszczeniami ewentualnymi

I. w przedmiocie roszczenia dotyczącego umowy kredytowej z dnia 23 września 2008 roku:

- 1) zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 662.440,96 zł (sześćset sześćdziesiąt dwa tysiące czterysta czterdzieści złotych i dziewięćdziesiąt sześć groszy) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 03 lipca 2020 roku do dnia zapłaty,
- 2) oddala powództwo główne w pozostałym zakresie,
- 3) zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 11.834,00 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 11.800,00 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego,

II. w przedmiocie roszczenia dotyczącego umowy kredytowej z dnia 13 września 2010 roku:

- 1) oddala powództwo główne o zasądzenie kwoty 10.989,53 zł (dziesięć tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt dziewięć złotych i pięćdziesiąt trzy grosze) oraz 11.009,75 Euro (jedenaście tysięcy dziewięć i 75/100 euro),
- 2) orzeczenie o kosztach procesu pozostawia do rozstrzygnięcia Sądowi w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

Sędzia Agnieszka Wodzyńska-Radomska

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 16 kwietnia 2020 roku, który do Sądu Okręgowego w P. wpłynął 17 kwietnia 2020 roku powodowie **A. K., P. K.**, reprezentowani przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego, wnieśli o zasądzenie od pozwanego **(...) Bank S.A. z siedzibą w W.** solidarnie na swoją rzecz kwoty 662.440,96 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty z tytułu zwrotu części nienależnie pobranego świadczenia w związku z nieważnością **umowy kredytu hipotecznego nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY** sporządzonej w dniu 23 września 2008 roku.

W przypadku uznania natomiast, iż umowa kredytowa nr (...) indeksowanego do JPY z dnia 23 września 2008 roku jest ważna i może funkcjonować w obrocie prawnym po wyeliminowaniu z niej mechanizmu indeksacji (klausul waloryzacyjnych) powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie kwoty 564.557,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty z tytułu części nadpłaty (nienależnie pobranego świadczenia) kredytu udzielonego powodom na podstawie umowy kredytu nr (...) H./ (...) z dnia 23 września 2008 roku, jaka istnieje na koncie powodów wobec stosowania przez pozwanego klauzul abuzywnych – klauzuli indeksacyjnej (waloryzacyjnej).

W dalszej części pozwu, strona powodowa wniosła również o zasądzenie od pozwanego solidarnie na swoją rzecz kwoty 26.028,36 EUR wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty z tytułu zwrotu części nienależnie pobranego świadczenia w związku z nieważnością **umowy kredytu nr (...) (...) indeksowanej do EUR** sporządzonej w dniu 13 września 2010 roku;

- ewentualnie zasądzenie od pozwanego solidarnie na rzecz powodów kwoty 117.976,15 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty z tytułu zwrotu części nienależnie pobranego świadczenia w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego nr (...) (...) indeksowanego do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 r.

W przypadku uznania natomiast, iż umowa kredytowa nr (...) indeksowanego do EUR z dnia 13 września 2008 roku jest ważna i może funkcjonować w obrocie prawnym po wyeliminowaniu z niej mechanizmu indeksacji (klausul waloryzacyjnych) powodowie wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie kwoty 10.989,53 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 do dnia zapłaty oraz kwoty 11.009,75 EUR wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty z tytułu części nadpłaty pożyczki udzielonej powodom na podstawie umowy kredytu nr (...) (...) indeksowanej do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 roku jaka istnieje wobec stosowania przez pozwanego klauzul abuzywnych – klauzuli indeksacyjnej (waloryzacyjnej),

- ewentualnie o zasądzenie kwoty 60.801,32 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty z tytułu części nadpłaty pożyczki udzielonej powodom na podstawie umowy kredytu nr (...) (...) indeksowanej do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 r.

Powodowie w pozwie zawarli wniosek o zasądzenie od pozwanego na rzecz strony powodowej zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W uzasadnieniu pozwu powodowie podali, iż umowa kredytu hipotecznego (...) H./ (...) indeksowanego do JPY sporządzona w dniu 23 września 2008 roku i umowa kredytu hipotecznego nr (...) (...) indeksowana do EUR podpisana w dniu 13 września 2010 roku (dalej Umowy) są wzorami umowy stosowanym przez Bank w umowach z konsumentami. Powodowie argumentowali, iż umowa kredytu hipotecznego (...) H./ (...) indeksowanego do JPY sporządzona w dniu 23 września 2008 roku zawiera niedozwolone postanowienia umowne, które zawarte są w § 3 ust. 11. W ocenie powodów, również umowa kredytu hipotecznego nr (...) (...) indeksowana do EUR podpisana w dniu 13 września 2010 roku zawiera niedozwolone postanowienia umowne, które zawarte są w § 4 ust. 5. Wskazany powyżej klauzule zawarte w Umowach, jako klauzule abuzywne stosowane przez Bank w umowach z konsumentami, nie wiążą powodów – konsumentów od chwili zawarcia umów. Na ocenę abuzywności ww. postanowień nie wpływają aneksy zawarte do ww. Umów. Umowa kredytu hipotecznego (...) H./ (...) indeksowanego do JPY oraz umowa kredytu hipotecznego nr (...) (...) indeksowanej do EUR w ocenie powodów są nieważne, bowiem nie mogą funkcjonować w obrocie prawnym bez ww. klauzul.

Powodowie oświadczyli w treści pozwu, że wyrażają zgodę na uznanie przez Sąd rozpoznający niniejszą sprawę umowy kredytu hipotecznego (...) H./ (...) indeksowanego do JPY oraz umowy kredytu hipotecznego nr (...) (...) indeksowanej do EUR za nieważne, a nadto wskazują, iż mają pełną świadomość konsekwencji związanych ze stwierdzeniem nieważności tych umów i się na nie godzą. W dalszej części uzasadnienia wskazują, iż w ich ocenie brak jest podstaw do

uzupełnienia postanowień Umów jakimikolwiek przepisami zarówno ogólnymi, jak i dyspozytywnymi, a także innych mającymi zastosowanie.

W przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytu nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY powodowie wnoszą o zasądzenie na ich rzecz części kwoty stanowiących wpłacone przez nich na rzecz Banku raty kredytu w wysokości 662.440,96 zł, która to kwota została faktycznie wpłacona na rzecz pozwanego przez powodów.

W przypadku stwierdzenia nieważności umowy kredytu nr (...) (...) indeksowanej do EUR powodowie wnoszą o zasądzenie na ich rzecz części kwoty stanowiących wpłacone przez nich na rzecz Banku raty kredytu w wysokości 26.028,36 EUR która to kwota została faktycznie wpłacona na rzecz pozwanego przez powodów ewentualnie kwoty 117.976,15 zł.

Na wypadek uznania przez Sąd, iż ww. umowy mogą dalej funkcjonować po eliminacji z nich wskazanych powyżej postanowień abuzywnych, powodowie wskazują, że ww. umowy są odpowiednio kredytem i pożyczką złotowymi, pomimo zastosowania przez bank indeksacji to były wypłacone i spłacane w złotych polskich, w związku z powyższym powodowie argumentują że w wyniku eliminacji klauzuli waloryzacyjnej Umowy te będą obowiązywały w pozostałym zakresie, co oznacza iż strony łączyły umowa o kredyt złotowy z dotychczasowym oprocentowaniem ustalonym w Umowie kredytu oraz umowa o pożyczkę złotową z dotychczasowym oprocentowaniem ustalonym w Umowie pożyczki – w związku z powyższym powodom przysługuje względem pozwanego roszczenie o zapłatę nadpłaty rat kredytu i pożyczki. W przypadku kredytu hipotecznego nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY w wysokości co najmniej 564.557,51 zł, co stanowi część nadpłaty spłaty rat dokonanej przez powodów, w przypadku kredytu hipotecznego nr (...) (...) indeksowanej do EUR w wysokości co najmniej 10.989,53 zł i 11.009,75 EUR, ewentualnie 60.801,32 zł – powołując się jednocześnie iż z uwagi na nieposiadanie przez powodów wiedzy specjalistycznej w zakresie ekonomii i finansów dokładną kwotę nadpłat powinien ustalić biegły z tego zakresu.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów na jego rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłat skarbowych od pełnomocnictw. Pełnomocnik pozwanego wniósł o oddalenie wniosku strony powodowej o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu w dwukrotnej wysokości stawki minimalnej.

Jednocześnie pozwany podniósł **zarzut przedawnienia** roszczeń powodów wymagalnych dawniej niż 3 lata przed skutecznym wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie, wskazując, że umowa (...)H./ (...) została zawarta ponad 10 lat przed skutecznym złożeniem pozwu, w związku z powyższym z tytułu tej umowy upłynął także 10 – letni okres przedawnienia.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwany stwierdził, że roszczenia powodów są bezpodstawne co do zasady, a także niewykazane co do wysokości. Z tego względu powództwo powinno zostać oddalone w całości. Jednocześnie Bank zakwestionował prawidłowości wyliczeń przedstawionych przez stronę powodową. Nadto pozwany wskazuje na sprzeczności w argumentacji powodów, gdyż z jednej strony formułują oni roszczenie o zapłatę oparte na zarzucie nieważności Umów, z drugiej zaś – podnoszą oni zarzut abuzywności klauzul Umów dotyczących mechanizmu indeksacji kursem walut obcych. Dalej powodowie bezpodstawnie wnoszą o zasądzenie kwot solidarnie, nie wykazując podstaw do solidarności.

Pozwany stanął na stanowisku, że rzeczywistą przyczyną powództwa nie są rzekome wady prawne umowy, ale dążenie przez powodów do uzyskania korzyści od Banku, w postaci uchylecia się od obowiązku wykonania umowy w całości, natomiast opieranie zarzutów równoległe o nieważność i abuzywność obrazuje niepewność i nietrafność argumentacji strony powodowej. W ocenie Banku niedopuszczalne jest żądanie przez stronę powodową zwrócenia jej środków uiszczonych na jego rzecz tytułem spłaty długu. Pozwany podkreślił dalej, że kredytobiorcy zawierając sporną umowę świadomie zgodzili się na ryzyko kursowe w zamian za liczne korzyści, w tym niższe oprocentowanie względem kredytów złotych. W zakresie roszczenia ewentualnego pozwany podkreślił, że nie istnieją podstawy prawne i faktyczne do tworzenia konstrukcji stanowiącej hybrydę kredytu złotowego oraz kredytu indeksowanego do kursu JPY/EUR. Pozwany stwierdził dalej, że nawet po uznaniu abuzywności normy odsyłającej do konkretnych tabel

kursów w łączącej strony umowie nie pozostaje żadna luka, którą Sąd miałby „zapełniać” w jakikolwiek sposób. W razie odmiennej interpretacji Sądu pozwany podniósł z ostrożności procesowej, że zasadnym jest zastosowanie do wyliczenia wysokości rat kapitałowo – odsetkowych kursu średniego Narodowego Banku Polskiego aktualnego na dzień zapadalności danej raty. W związku z powyższym wszystkie roszczenia i zarzuty stawiane przez powodów dla potrzeb uzasadnienia powództwa są bezpodstawne.

(...) Bank S.A. z siedzibą w W. w dalszej części swojego stanowiska procesowego zaprzeczył przede wszystkim jakoby:

- a) umowy były nieważne;
- b) umowy zawierały jakiegokolwiek postanowienia abuzywne;
- c) umowy były sprzeczne z jakimkolwiek przepisem prawa;
- d) powodowie nie mieli wpływu na treść umowy;
- e) kwestionowane postanowienia Umów nie zostały indywidualnie uzgodnione z Powodami;
- f) warunki Umów nie podlegały negocjacom;
- g) powodowie przed zawarciem każdej z Umów nie zostali poinformowani w sposób właściwy o ryzyku kursowym oraz jego wpływie na wykonywanie każdej z Umów;
- h) powodowie nie mieli wiedzy na temat ryzyka kursowego;
- i) bank nie wypełnił jakiegokolwiek obowiązków informacyjnych wobec Powodów;
- j) kursy EUR i JPY publikowane w TK były ustalane w sposób arbitralny;
- k) Jakiegokolwiek postanowienia Umów nie wiązały Powoda;
- l) umowy kształtowały prawa i obowiązki stron w sposób sprzeczny z prawem, dobrymi obyczajami, lub z naruszeniem jakiegokolwiek norm lub praw lub interesów strony powodowej;
- m) jJakiegokolwiek z zarzutów stawianych Bankowi przez powodów dla poparcia żądań pozwu oraz jakakolwiek część roszczeń Powoda była zasadna;
- n) kredyt i pożyczka Powodów miały charakter złotowy;
- o) jakiegokolwiek świadczenie Powodów na rzecz Banku b;
- p) powodowie świadczyli na rzecz pozwanego jakiegokolwiek nienależne świadczenie;
- q) jakikolwiek z zarzutów stawianych Bankowi przez powodów dla poparcia żądań pozwu był zasadny;
- r) jakakolwiek część roszczeń powodów była zasadna.

Rozwijając swoje zarzuty względem żądań pozwu strona pozwana wskazała, że kwestionowane przez powodów postanowienia Umowy są ważne i obowiązują strony. Pozwany zaznaczył, że saldem kredytu, który podlega spłacie jest odpowiednio suma jenów japońskich albo euro odpowiadająca wskazanej w Umowie kwocie w PLN, a wolą stron, w szczególności kredytobiorców było odpowiednie zawarcie umowy kredytu indeksowanego kursem JPY / EURO – zależnie od tego czy mówimy o umowie kredytu nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY, czy też o umowie kredytu hipotecznego nr (...) (...) indeksowanej do EUR. Jednocześnie w ocenie strony pozwanej klauzule dotyczące sposobu przeliczenia wielkości kredytu i rat nie prowadziły do pokrzywdzenia powodów, albowiem kurs wyznaczany był w oparciu o obiektywne, rynkowe czynniki, a nadto powodowie mieli możliwość spłaty swojego zobowiązania

bezpośrednio zarówno w JPY, jak i EUR. Pozwany zaznaczył, że kredytobiorcy nie zostali w żaden sposób wprowadzeni w błąd, wyczerpująco ostrzeżono ich o ryzyku kursowym.

Pismem z dnia 27 listopada 2020 roku, które do Sądu Okręgowego w P. wpłynęło 1 grudnia 2020 roku powodowie, w wykonaniu zobowiązania Sądu nałożonego na powodów w piśmie z dnia 2 listopada 2020 r. do ustosunkowania się w terminie 21 dni do odpowiedzi na pozew oraz odpowiedzi na treść pisma Pozwanego z dnia 23 lipca 2020 r. Powodowie z uwagi na zarzut podniesiony przez Pozwanego w zakresie ich solidarności, wskazali, iż brak zachodzącej solidarności nie stanowi przeszkody do uwzględnienia powództwa i zasądzenia na rzecz Powodów żądanej przez nich kwoty, jednocześnie z ostrożności procesowej na wypadek uznania, iż pomiędzy Powodami nie zachodzi solidarność czynna, Powodowie modyfikują roszczenie pozwu w następujący sposób, wnosząc o:

1. zasądzenie od Pozwanego na rzecz Powodów kwoty 662.440,96 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu części nienależnie pobranego świadczenia w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY sporządzonej w dniu 23 września 2008 roku;
2. w przypadku zaś uznania przez Sąd rozpoznający sprawę, iż umowa kredytu nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY sporządzonej w dniu 23 września 2008 roku jest ważna i może funkcjonować w obrocie prawnym po wyeliminowaniu z niej mechanizmu indeksacji Powodowie wnieśli o zasądzenie od Pozwanego na ich rzecz kwoty 564.557,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty tytułem części nadpłaty kredytu udzielonego powodom na podstawie umowy kredytu nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY sporządzonej w dniu 23 września 2008, jaka istnieje wobec stosowania przez pozwanego klauzul abuzywnych – klauzuli indeksacyjnej;
3. zasądzenie od pozwanego na rzecz Powodów kwoty 26.028,36 EUR wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty z tytułu zwrotu części nienależnie pobranego świadczenia w związku z nieważnością umowy pożyczki hipotecznej nr (...) (...) indeksowanej do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 roku; ewentualnie zasądzenie od Pozwanego na rzecz Powodów kwoty 117.976,15 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty tytułem zwrotu części nienależnie pobranego świadczenia w związku z nieważnością umowy pożyczki hipotecznej nr (...) (...) indeksowanej do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 roku;
4. w przypadku zaś uznania przez Sąd rozpoznający sprawę, iż umowa pożyczki hipotecznej nr (...) (...) indeksowanej do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 roku jest ważna i może funkcjonować w obrocie prawnym po wyeliminowaniu z niej mechanizmu indeksacji Powodowie wnieśli o zasądzenie od Pozwanego na ich rzecz kwoty 10.989,53 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 11.009,75 EUR wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty z tytułu części nadpłaty pożyczki udzielonej Powodom na podstawie umowy pożyczki hipotecznej nr (...) (...) indeksowanej do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 roku jaka istnieje wobec stosowania przez pozwanego klauzul abuzywnych – klauzuli indeksacyjnej; ewentualnie o zasądzenie kwoty 60.801,32 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty z tytułu części nadpłaty pożyczki udzielonej powodom na podstawie umowy pożyczki hipotecznej nr (...) (...) indeksowanej do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 roku.

Nadto Powodowie zaprzeczyli twierdzeniom pozwanego:

by kredyt/pożyczka udzielone Powodom były kredytem/pożyczką walutowymi, a nie złotowymi; aby postanowienia Umów mogły i były negocjowane przez Pozwanego i Powoda; aby Umowy nie stanowiły wzorców umownych; aby kurs stosowany przez Pozwanego do rozliczania kredytu/pożyczki miał charakter kursu rynkowego, aby był ustalany na podstawie obiektywnych kryteriów; aby Umowy zawierały wskazanie jednoznacznych zasad ustalania kursów walut stosowanych przez Pozwanego; aby kursy stosowane przez Pozwanego nie były ustalane w sposób arbitralny przez Pozwanego; aby Powodowie mieli możliwość spłaty kredytu/pożyczki w walucie indeksacji, tj. w EUR oraz JPY od dnia zawarcia Umów kredytu; aby Powodom przed podpisaniem Umów został doręczony Regulamin; by Umowy były wolne od abuzywnych postanowień stosowanych przez Pozwanego; by strona powodowa była prawidłowo

poinformowana o ryzyku związanym z zawarciem Umów o kredyt/pożyczkę indeksowane do waluty obcej, w tym ryzyku kursowym; aby treść Umów była indywidualnie negocjowana, w szczególności w zakresie indeksacji do waluty obcej; aby możliwość wyboru waluty indeksacji stanowiła o tym, że Umowy były indywidualnie negocjowane pomiędzy stronami postępowania; aby Bank przedstawił Powodom ofertę kredytu/pożyczki złotych, a w konsekwencji, aby Powodowie mieli możliwość wyboru pomiędzy kredytem/pożyczką indeksowanym i złotowym; jakoby Umowy zapewniały równowagę kontraktową pomiędzy stronami; aby Bank ponosił jakiegokolwiek ryzyko kursowe w związku z łączącymi strony Umowami; aby Bank dokonywał operacji zakupu/sprzedaży EUR oraz JPY od innych instytucji na potrzeby realizacji Umowy Kredytu; aby ustalanie kursów walut EUR-PLN, PLN-EUR oraz JPY-PLN, PLN-JPY przez Pozwanego następowało w oparciu o obiektywne, rynkowe czynniki; jakoby zmiany przepisów prawa oraz zawarcie Aneksów do Umowy miało jakiegokolwiek wpływ na ocenę abuzywności postanowień zawartych w umowie; jakoby ocena abuzywności postanowień Umowy mogła być dokonywana na jakiegokolwiek inny moment, niż chwila zawarcia Umowy; aby istniała możliwość uzupełniania luk powstałych po eliminacji z Umowy niedozwolonych postanowień Umownych, jakimikolwiek przepisami ogólnymi, dyspozytywnym, czy też innymi mającymi zastosowanie; aby brak było podstaw do stwierdzenia nieważności Umowy, stanowiącej oś niniejszego postępowania; aby w przypadku uznania przez Sąd rozpoznający sprawę, iż Umowa może obowiązywać po wyeliminowaniu niedozwolonych postanowień umownych, zastosowanie miało oprocentowanie według stawki referencyjnej WIBOR, a nie indeksu bazowego dla JPY oraz EUR – jak stanowią Umowy; aby doszło do przedawnienia roszczenia Powodów za okres wcześniejszy niż 3 lata przed skutecznym wniesieniem Pozwu.

Pismem z dnia 30 kwietnia 2021 roku pozwany podtrzymał w całości dotychczasowe stanowisko w sprawie, w szczególności wnosząc o oddalenie powództwa w całości, również w zmodyfikowanym zakresie, i zasądzenie kosztów postępowania od Powoda na rzecz Pozwanego według norm przepisanych. Pozwany wskazał, iż powództwo w zmodyfikowanym zakresie oparte jest w części o te same podstawy prawne i faktyczne, w związku z powyższym całość argumentacji dotychczas przedstawionej przez Pozwanego pozostaje aktualna do zmodyfikowanego powództwa, nadto podtrzymując wszystkie złożone dotychczas wnioski i dowody również w zakresie rozszerzonego powództwa, oraz podtrzymał wszystkie zgłoszone wnioski dowodowe powołane w odpowiedzi na pozew z dnia 23 lipca 2020 roku. Nadto zaprzeczył wszelkim zarzutom i okolicznościom podnoszonym przez stronę powodową dla uzasadnienia powództwa, których jednoznacznie nie przyznaje.

Na rozprawie w dniu 14.10.2021 roku pełnomocnik powoda podał, iż umowa z 2008 roku została przez powodów spłacona w całości w PLN, natomiast druga umowa była spłacana częściowo w EURO. Pełnomocnik powoda doprecyzował, iż wnosi o zasądzenie kwot wskazanych w pkt 1 pozwu oraz w pkt 3 pozwu natomiast roszczenia określone w pkt. 2 i 4 pozwu określa, jako roszczenia ewentualne w sprawie i wskazał, iż wnosi o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłych co do roszczeń ewentualnych.

Na rozprawie z dnia 19 października 2021 roku Sąd postanowił oddalić wnioski o biegłego z art. 235 § 2 pkt 2 i 5 k.p.c. natomiast strona powodowa i pozwana złożyła zastrzeżenie do protokołu rozprawy.

Dnia 16 listopada 2021 roku, Sąd Okręgowy w P. wydał Wyrok Częściowy w niniejszej sprawie (k. 494)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank w W. – Oddział (...) umowę kredytu hipotecznego nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY, która została sporządzona w dniu 23 września 2008 roku.

Na podstawie przedmiotowej umowy Bank udzielił powodom kredytu hipotecznego w kwocie 844.148,00 zł indeksowanego do JPY. Kredyt ten został przeznaczony na refinansowanie kredytu mieszkaniowego udzielonego powodom przez (...) S.A. w kwocie 255.000,00 zł, refinansowanie kredytu mieszkaniowego udzielonego powodom przez (...) S.A. w kwocie 488.680,00 zł oraz cel dowolny w kwocie 100.000,00 zł, oraz opłaty około kredytowe w kwocie 68,00 zł oraz 400,00 zł. Powyższy kredyt został udzielony powodom na okres 360 miesięcy obejmujących 12 miesięcy dobrowolnej karencji po zakończeniu okresu wypłaty transz. Spłata kredytu miała nastąpić do dnia 7 listopada 2038 roku. Oprocentowanie kredytu w dniu jego udzielenia wyniosło 4,19 %, na które składały się 3,27 % marży banku

zawierającej w sobie podwyższenie o 1,00 % do czasu wpisu hipoteki oraz indeks bazowy Banku dla waluty indeksacji z dnia sporządzenia Umowy w wysokości 0,92 %. Oprocentowanie kredytu było zmienne.

Dodatkowo kredytobiorca oświadczył, iż jest świadomy ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko, a także oświadczył, że jest świadomy ryzyka wynikającego ze zmiennego oprocentowania, w całym okresie kredytowania i również akceptuje to ryzyko.

Zabezpieczeniem spłaty przedmiotowego kredytu była hipoteka kaucyjna umowna do kwoty 1.435.051,60 zł na pierwszym miejscu w księdze wieczystej nr (...) prowadzonej dla niezabudowanej działki gruntu nr (...) o powierzchni 2403 m⁽²⁾ położonej przy ul. (...) w miejscowości C. oraz hipoteka kaucyjna umowna do kwoty 1.435.051,60 zł na pierwszym miejscu w księdze wieczystej (...), prowadzonej dla zabudowanej działki gruntu nr (...) o powierzchni 752 m⁽²⁾ położonej przy ul. (...) w miejscowości C..

Zgodnie § 3 ust. 11 Umowy uruchomienie kredytu nastąpiło w złotych polskich przy jednoczesnym przeliczeniu w dniu wypłaty na walutę JPY zgodnie z kursem kupna dewiz obowiązującym w Banku w dniu uruchomienia. Ponadto w myśl § 4 ust. 2 Umowy spłata wszelkich zobowiązań z tytułu Umowy kredytu indeksowanego do JPY była dokonywana w złotych na rachunek kredytu. W przypadku, gdy kredyt jest denominowany do waluty obcej metodę i termin ustalania kursu wymiany walut oraz warunki aktualizacji Harmonogramu Spłat określa Regulamin (§4 ust.8 Umowy).

W związku z przedmiotową Umową Powodowie zawarli Aneks (...)sporządzony w dniu 22 kwietnia 2009 roku, którego przedmiotem była zmiana Umowy w związku ze skorzystaniem przez powodów z Oferty (...) na podstawie, którego powodowie uzyskali prawo do odroczenia zapłaty części rat odsetkowych przez okres 24 miesięcy na zasadach opisanych w Aneksie.

Nadto powodowie zawarli również aneks(...) do ww. umowy kredytu, którego przedmiotem była zmiana Umowy w zakresie ustanowienia zabezpieczenia kredytu, który został podpisany w dniu 18 maja 2009 roku, do przedmiotowej umowy zawarto również aneks (...) sporządzony w dniu 28 lipca 2009 roku oraz aneksy z dnia 7 grudnia 2009 roku, 26 lutego 2010 roku, 26 lutego 2010 roku, 18 stycznia 2011 roku oraz z 14 kwietnia 2011 roku.

Wysokość rat odsetkowych została określona w harmonogramie spłat, który miał zostać doręczony w dniu uruchomienia poszczególnych transz w przypadku kredytu transzowego, zaś wysokość rat kapitałowo-odsetkowych była określona w harmonogramie spłat po wypłacie całości kredytu, rezygnacji przez kredytobiorcę z pozostałej części lub wygaśnięciu roszczenia kredytobiorcy o uruchomienie pozostałej części kredytu. Harmonogramy stanowiły integralną część umowy kredytu (§ 4 części ogólnej umowy kredytu).

Integralną część w/w umowy kredytu stanowił regulamin do umowy kredytu hipotecznego (§1 części ogólnej umowy kredytu).

Zawarcie w/w umowy kredytu było poprzedzone złożeniem przez P. K. i A. K. w dniu 20 sierpnia 2008 roku wniosku o kredyt hipoteczny. Dnia 23 września 2008 roku P. K. i A. K. podpisali oświadczenie o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej do umowy kredytu hipotecznego nr (...) H. (...)(...) (k. 279-281).

Umowa została przedstawiona powodom w formie wzoru – powodowie nie mogli negocjować brzmienia jej poszczególnych zapisów, ani jej poszczególne zapisy nie były z powodami indywidualnie uzgadniane.

Umowa w jenach zgodnie z informacjami z banku miała być bardziej korzystana dla powodów niż umowa kredytu we frankach.

Z powodami nie została omówiona szczegółowo kwestia ryzyka kursowego, ani nikt nie tłumaczył z jakiego powodu kredyt jest powiązany z walutą, ani w jaki sposób powiązanie kredytu z waluta wpłynie na zobowiązanie powodów.

Powodowie pismem z dnia 3 kwietnia 2020 roku wezwali pozwanego do zapłaty w terminie 3 dni kwoty 564.557,51 zł z tytułu części nadpłaconych rat ww. kredytu hipotecznego, ewentualnie z uwagi na fakt, iż istnieją również podstawy do stwierdzenia, że ww. Umowa jest nieważna do zapłaty na rzecz moich Mandatów kwoty 662.440,96 zł tytułem części nienależnie pobranego świadczenia w związku z nieważnością Umowy.

Przedmiotowe wezwanie do zapłaty zostało odebrane przez pozwanego dnia 6 kwietnia 2020 roku.

Dnia 5 marca 2013 roku powodowie spłacili w całości udzielony przez bank kredyt. Do tego dnia powodowie w związku z realizacją Umowy kredytu hipotecznego nr (...)H./ (...) wpłacili do Banku łącznie kwotę 1.558.421,61 zł.

Dowód: umowa kredytu hipotecznego nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY z dnia 23 września 2008 roku (k. 53-60), aneks (...) z dnia 22 kwietnia 2009 roku (k. 97-98), aneks (...) z dnia 23 kwietnia 2009 roku (k. 99), aneks (...) z dnia 28 lipca 2009 roku (k. 100), aneks z dnia 7 grudnia 2009 roku (k. 101), aneks z dnia 26 lutego 2010 roku (k. 102-105), Historia spłat kredytu nr (...) H./ (...) za okres od uruchomienia kredytu do dnia spłaty 5 marca 2013 roku (k. 110-122), wezwanie do zapłaty z dnia 3 kwietnia 2020 roku w związku z Umową kredytu hipotecznego – kredyt tradycyjny nr (...) H./ (...) (k. 123-125) regulamin kredytowania hipotecznego (...) Bank S.A. w W. – oddział specjalistyczny (...) (k. 273-278), oświadczenie o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej do umowy kredytu hipotecznego nr (...)H. (...)/08 (k. 279-280), wniosek o udzielenie kredytu z dnia 20 sierpnia 2008 roku (k. 283-286), decyzja kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 10 września 2008 roku (k. 287-289), zeznania powodów (k. 437v – 438 akt)

Powodowie zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego (...) Bank w W. – Oddział (...) również umowę kredytu hipotecznego nr (...) (...) indeksowanej do EUR, która została sporządzona w dniu 13 września 2010 roku. Na podstawie przedmiotowej umowy Bank udzielił powodom kredytu hipotecznego w kwocie 300.278,64 zł indeksowanej do EUR. Pożyczka ta została przeznaczona na dowolny cel w wysokości 300.000,00 zł, zaś opłaty około kredytowe stanowiły kwotę 278.64 zł. Pożyczka została udzielona powodom na okres 240 miesięcy i wypłacona jednorazowo. Spłata pożyczki miała nastąpić do dnia 7 listopada 2030 r. Oprocentowanie pożyczki w dniu jej udzielenia wyniosło 9,35 %, na które składały się 8,45% marży Banku zawierającej w sobie podwyższenie o 2,00% do czasu wpisu hipoteki oraz indeks bazowy Banku dla waluty indeksacji z dnia sporządzenia Umowy w wysokości 0,90%. Oprocentowanie pożyczki ustalono jako zmienne. Zabezpieczeniem udzielonej pożyczki była hipoteka kaucyjna umowna do kwoty 600.557,28 zł na drugim miejscu w księdze wieczystej nr (...), prowadzonej dla zabudowanej działki gruntu(...) o powierzchni 2403 m⁽²⁾ położonej przy ul. (...) w miejscowości C.. Zgodnie z § 3 ust. 11 Umowy uruchomienie pożyczki nastąpiło w złotych polskich, przy jednoczesnym przeliczeniu w dniu wypłaty na walutę wskazaną w Części Szczególnej Umowy (IV) na EUR, zgodnie z kursem kupna dewiz obowiązującym w Banku w dniu uruchomienia, chyba że Część Szczególna Umowy (VIII) stanowi inaczej. Ponadto w myśl § 4 ust. 2 Umowy spłata wszelkich zobowiązań z tytułu Umowy kredytu indeksowanego do EUR była dokonywana w złotych na rachunek pożyczki, o którym mowa w ust. 1 § 4 Umowy. W myśl § 4 ust. 5 Umowy wysokość zobowiązania Kredytobiorców ustalana była jako równowartość wymaganej kwoty wyrażonej w walucie EUR – po jej przeliczeniu na PLN, według kursu sprzedaży walut określonego w „Bankowej tabeli kursów Kredytów dewizowych oraz indeksowanych kursem walut obcych.” W związku z przedmiotową Umową powodowie zawarli następujące aneksy: Aneks sporządzony w dniu 18 stycznia 2011 roku, Aneks sporządzony w dniu 14 kwietnia 2011 roku, Aneks sporządzony 14 kwietnia 2011 roku, Aneks sporządzony w dniu 3 stycznia 2013 roku.

W umowie powodowie złożyli oświadczenie, iż są świadomi ryzyka związanego ze zmianą kursu waluty indeksowanej w stosunku do złotego (jako czynnika determinującego wysokość zadłużenia oraz wysokość rat spłaty) w całym okresie Pożyczki i akceptuje ryzyko oraz, iż są świadomi, iż zmiana spreadu walutowego będzie miała wpływ na wyrażoną w złotych wysokości uruchomienia pożyczki oraz rat kapitałowo – odsetkowych w całym okresie pożyczki i akceptują to ryzyko (k. 134 akt).

Dnia 1 marca 2013 roku powodowie spłacili w całości udzieloną przez bank pożyczkę. Do tego dnia powodowie w związku z realizacją Umowy kredytu hipotecznego nr (...) (...) wpłacili do Banu łącznie kwotę 79.268,43 zł oraz 77.847,73 EUR.

Zawarcie w/w umowy kredytu było poprzedzone złożeniem przez P. K. i A. K. w dniu 27 lipca 2010 roku wniosku o pożyczkę na dowolny cel w wysokości 300.000,00 zł. Z związku z powyższym wnioskiem, Bank wydał Decyzję Kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 19 sierpnia 2010 roku. Powodowie złożyli oświadczenie o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej do umowy kredytu hipotecznego nr (...) (...) w dniu 15 września 2010 roku (k. 310 i n.).

Umowa nie była indywidualnie uzgadniana z powodami w zakresie brzmienia jej poszczególnych zapisów lecz przedstawiona w formie wzoru.

Powodom nie wyjaśniano dodatkowo kwestii związanych z ryzykiem kursowym.

Pismem z dnia 3 kwietnia 2020 roku, powodowie wezwali pozwany bank do zapłaty w związku z Umową kredytu hipotecznego – Druga Hipoteka nr (...) (...) indeksowanej do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 roku do zapłaty na ich rzecz kwoty 10.989,56 zł oraz kwoty 11.009,75 EUR albo kwoty 61.385,41 zł z tytułu części nadpłaconych rat ww. kredytu hipotecznego, ewentualnie z uwagi na fakt, iż istnieją również podstawy do stwierdzenia, że ww. umowa jest nieważna do zapłaty na ich rzecz kwoty 26.028,36 EUR z tytułu części nienależnie pobranego świadczenia w związku z nieważnością Umowy.

Dowód: umowa kredytu hipotecznego nr (...) (...) indeksowanej do EUR z dnia 13 września 2010 roku (k. 126-135), aneks z dnia 18 stycznia 2011 roku (k. 136-137), aneks z dnia 14 kwietnia 2011 roku (k. 138-141), aneks z dnia 3 stycznia 2013 roku (k. 142-145), historia spłat pożyczki wraz z kursem euro zastosowanym przez bank (k. 146-152),

wezwanie do zapłaty z dnia 3 kwietnia w związku z Umową kredytu hipotecznego (k. 123-125),

wiosek kredytowy z dnia 27 lipca 2010 roku (k. 298-306), decyzja kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 19 sierpnia 2010 roku (k. 307-309), oświadczenie o ryzyku walutowym i ryzyku stopy procentowej do umowy kredytu hipotecznego nr (...) (...) (k. 310-312), zeznania powodów (k. 437v – 438 akt).

Pracownicy kredytodawcy w 2008 rok przedstawili kredyt indeksowany do JPY w samych superlatywach jako najbardziej korzystny dla powodów. Stronie powodowej nie przedstawiono żadnych szczegółów związanych z zawartą umową informując ją jedynie, informację, że spłata należności będzie następowała zgodnie z udostępnionym harmonogramem w złotych, po ich uprzednim przeliczeniu na JPY. Małżonkowie A. i P. K. nie zostali w żaden sposób poinformowani o szczegółach ryzyka kursowego, a pracownicy Banku udzielili im jedynie informacji o możliwych niewielkich wahaniami kursowych. Kredytobiorcy nie mogli również w żaden sposób negocjować warunków spornej umowy.

Analogiczna sytuacja miała miejsce w 2010 roku, podczas zawierania kredytu hipotecznego, pożyczka indeksowana do EUR została przedstawiona w samych superlatywach a pracownicy banku nie poinformowali powodów o ryzyku kursowym.

Procedura zawarcia umowy kredytu z dnia 23 września 2008 roku odbywała się szybko, albowiem poprzedzało ją wyłącznie jedno spotkanie, a pracownik oddziału pozwanego Banku nie udzielił A. i P. K. wyczerpujących informacji w przedmiocie zawieranej umowy. W szczególności Bank nie przedstawił im zasad działania mechanizmu waloryzacji kwoty kredytu i rat kapitałowo-odsetkowych kredytu, a nadto kredytobiorcy nie mieli możliwości negocjowania treści poszczególnych postanowień umowy.

Analogiczna sytuacja miała miejsce podczas zawierania kredytu hipotecznego 13 września 2010 roku.

Zawierając umowę kredytu z dnia 23 września 2008 roku A. i P. K. nie posiadali świadomości w zakresie faktycznego ryzyka wiążącego się z wahaniami kursu jena japońskiego i ich wpływem na wysokość kolejnych rat kapitałowo-

odsetkowych kredytu. Pracownik banku ograniczył się w tym zakresie do przekazania im jedynie lakonicznych informacji w formie ustnej zapewniając ich o stabilności jena japońskiego jako waluty i niewielkich wahanach kursów, a kredytobiorcy działali w zaufaniu do poprzednika pozwanego, jako instytucji zaufania publicznego. Przedstawiciel banku zaproponował i kredyt powiązany z walutą, kredyt był przeznaczony na zakup nieruchomości i refinansowanie kredytu w innym banku. Umowa została powodom narzucona co do treści, zaproponowano im tylko kredyt powiązany z walutą, powodowie nie wiedzieli, czy mają zdolność kredytową w walucie PLN. Kredyt w jenu miał być jeszcze bardziej korzystny i bezpieczniejszy niż we frankach.

Dowód: zeznania powodów A. K. i P. K. B. J. (k.437-439).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie: zebranych w aktach sprawy dokumentów, a także przesłuchania powódki B. J..

Sąd miał na względzie, iż pozwany nie zakwestionował żadnych z dokumentów przedłożonych przez powodów. Stąd też, Sąd uwzględnił dokumenty prywatne i urzędowe zgromadzone w aktach przedmiotowej sprawy. Ich autentyczność i wiarygodność nie była kwestionowana przez żadną ze stron, a Sąd nie znalazł ku temu podstaw z urzędu.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd wziął pod uwagę także przepisy art. 229 KPC i 230 KPC. W granicach dyspozycji tych przepisów Sąd uwzględnił te okoliczności zgłoszone przez powodów, które pozostawały bezsporne między stronami. Przechodząc do oceny zeznań świadka **R. D.** (k. 417-428), wskazać należy, iż Sąd nie nadał im waloru prawdziwości w pełnym zakresie, bowiem jego zeznania jedynie w części potwierdziły naprowadzony w sprawie przez Sąd stan faktyczny. Uwadze Sądu nie umknął fakt, iż świadkowi w ogóle nie zostało przez stronę pozwaną zadane pytanie odnoszące się do całej procedury kredytowej jakiej zostali poddani konkretnie A. K. i P. K.. Świadek powołany z inicjatywy pozwanego w sposób szczegółowy opisał całą procedurę zawierania kredytu hipotecznego indeksowanego do waluty (...) w jej wzorcowym układzie (tj. tak jak to powinno wyglądać). Opis ten w swej treści nie niósł jednoznacznej odpowiedzi, czy rzeczywiście w taki sposób zostali potraktowani A. K. i P. K., jako klienci poprzednika prawnego pozwanego Banku w 2008 i 2010 roku, kiedy pracownik tej instytucji finansowej przedstawiał im ofertę kredytu indeksowanego do JPY i pożyczki indeksowanej do EUR. Zeznania świadka ostatecznie z uwagi na brak odniesienia konkretnego do niniejszej sprawy, nie były przydatne w sprawie.

Przechodząc do zeznań świadka W. C., świadek złożył zeznania, które w gruncie rzeczy nie przydały się do rozwiązania niniejszej sprawy. Świadek w swoich zeznaniach przedstawił standardową procedurę zawierania umów, oraz wypowiedział się w kwestii waluty kredytu, jego symulacji, kursu franka i wyboru oferty co do negocjowania umowy i dostępności do regulaminu. Zeznania te nie pozwoliły na dokonanie ustaleń w przedmiotowej sprawie gdyż miały charakter ogólny.

Na posiedzeniu jawnym, z dnia 19 października 2021 roku Sąd, na podstawie art. 235(2) § 1 pkt 2 i 5 KPC, pominął wniosek dowodowy o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, wskazując, iż może pominąć ten dowód, w szczególności, mający wykazać fakt bezsporny, nieistotny dla rozstrzygnięcia sprawy lub udowodniony zgodnie z twierdzeniem wnioskodawcy, a także zmierzający jedynie do przedłużenia postępowania gdyż zaszły podstawy do wydania orzeczenia częściowego. W szczególności wskazać należy, iż dowód z opinii biegłego sądowego byłby w realiach niniejszej sprawy dowodem nieistotnym z uwagi na uwzględnienie przez Sąd co do pierwszej umowy najdalej idącego zarzutu powodów, dotyczącego nieważności umowy kredytu. W tej sytuacji Sąd uznał zatem, że możliwym było rozstrzygnięcie sporu na podstawie przeprowadzonych dowodów z dokumentów przesłuchania powodów P. K. oraz A. K. w charakterze strony na posiedzeniu jawnym z dnia 22 czerwca 2021 roku.

Sąd dokonując oceny zeznań powodów **P. i A. K.** obdarzył je przymiotem wiarygodności w pełnym zakresie, uznając je za spontaniczne, wewnętrznie spójne oraz logiczne. Zeznania wskazanych powodów cechowała jednocześnie duża moc dowodowa, albowiem przedstawiane przez nich fakty związane były bezpośrednio z procedurą zawarcia i wykonywaniem odpowiednio umowy kredytu z dnia 23 września 2008 roku, oraz umowy kredytu z 13 września 2010 której są stroną.

Powodowie P. i A. K. dokładnie przedstawili okoliczności związane z zawarciem spornej umowy i pożyczki, a także przybliżyli informacje, których udzielił im pracownik Banku przed zawarciem spornych umów. Na podstawie przedmiotowych zeznań możliwym było w szczególności ustalenie, iż A. i P. K. nie mieli żadnego wpływu na treść zawieranej z pozwanym Bankiem odpowiednio umowy kredytu i pożyczki, w tym w szczególności na brzmienie postanowień przewidujących mechanizm indeksacji kwoty kredytu i waloryzacji rat kapitałowo-odsetkowych kredytu i pożyczki. Z ich relacji wynikało bowiem, iż podpisali oni jedynie gotowy, przedłożony przez pracownika oddziału pozwanego banku formularz umowy, odpowiednio kredytu w 2008 roku i pożyczki w 2010 roku, który nie podlegał żadnym negocjacjom. Z zeznań powodów wynikało jednoznacznie również to, iż oferta zaciągnięcia kredytu we jenie japońskim była prezentowana jako produkt bardzo korzystny, a wahania kursowe jako niewielkie. Z relacji powodów wynikało także, iż pracownik Banku nie przedstawił im rzetelnej informacji w zakresie faktycznego ryzyka wiążącego się z możliwymi wahaniami kursu waluty obcej, do której indeksowany był kredyt.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenia powoda należało uznać za zasadne w części, przy czym należy zaznaczyć, iż w sprawie wydano wyroki częściowy.

Należy zwrócić uwagę, iż strona powodowa doprecyzowała roszczenia w piśmie z dnia 27.11.2020 roku (k. 341 -341 v), oraz na rozprawie w dniu 14.10.2021 roku podając, iż roszczenia określone w pkt 1 i 3 pozwu są roszczeniami głównymi, natomiast roszczenia określone w pkt 2 i 4 pozwu są roszczeniami ewentualnymi.

Powództwo w przedmiocie roszczenia dotyczącego umowy kredytowej (...)H./ (...) z dnia 23 września 2008 roku zasługiwało na uwzględnienie w przeważającej części; Sąd zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 662.440,96 zł w związku z nieważnością przedmiotowej umowy wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 3 lipca 2020 roku oraz oddalił powództwo główne w pozostałym zakresie.

Natomiast w przedmiocie roszczenia dotyczącego umowy kredytu (...) (...) z dnia 13 września 2010 roku Sąd wydał wyrok częściowy, oddalając powództwo główne (pkt 3 pozwu oraz pkt 3 k. 341 akt) w zakresie wywodzonym z nieważności umowy.

W niniejszej sprawie powodowie po ostatecznym sprecyzowaniu swojego roszczenia wnieśli o zasądzenie od pozwanego (...) Bank S.A. z siedzibą w W. na swoją rzecz kwoty 662.440,96 w związku z nieważnością umowy (...) H. (...)08 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od tej kwoty liczonymi od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenia kwoty 26.028,36 EUR w związku z nieważnością umowy kredytu (...) (...) z dnia 13 września .

Powodowie na wypadek uznania przez Sąd rozpoznający sprawę, iż umowa kredytu nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY sporządzonej w dniu 23 września 2008 roku jest ważna i może funkcjonować w obrocie prawnym po wyeliminowaniu z niej mechanizmu indeksacji Powodowie wnieśli o zasądzenie od Pozwanego na ich rzecz kwoty 564.557,51 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty, natomiast na wypadek uznania przez Sąd rozpoznający sprawę, iż umowa kredytu hipotecznego nr(...) (...) indeksowanej do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 roku jest ważna i może funkcjonować w obrocie prawnym po wyeliminowaniu z niej mechanizmu indeksacji Powodowie wnieśli o zasądzenie od Pozwanego na ich rzecz kwoty 10.989,53 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty oraz kwoty 11.009,75 EUR wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 11 kwietnia 2020 roku do dnia zapłaty.

Pozwany argumentował natomiast, iż umowy łączące strony są prawnie ważne, jak również, że nie zawierają one w swej treści postanowień niedozwolonych. Powoływał argumentację przemawiającą za dopuszczalnością kredytów indeksowanych walutą obcą, tj. jenem japońskim oraz wywodził, iż brak jest podstaw do upadku mechanizmu waloryzacji świadczeń stron zawartych odpowiednio w umowie kredytu oraz w umowie pożyczki a także, że brak jest podstaw do żądania przez powodów zwrotu świadczenia w oparciu o przepisy dotyczące bezpodstawnego

wzbogacenia. Pozwany podniósł nadto zarzut braku interesu prawnego po stronie powodowej w domaganiu się ustalenia nieistnienia łączącego strony stosunku prawnego oraz zarzut przedawnienia.

Faktem bezspornym między stronami pozostawało jedynie to, że A. K. i P. K. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę kredytu hipotecznego nr (...) (...) z dnia 23 września 2008 roku, na podstawie której udzielono im kredytu w łącznej kwocie 844.148,00 zł indeksowanego kursem JPY na okres 360 miesięcy oraz że ww. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę kredytu hipotecznego (...) (...) z dnia 13 września 2010 roku, na podstawie której udzielono im pożyczki w łącznej kwocie 300.278,64 zł indeksowanej do EUR na okres 240 miesięcy.

I. UMOWA Z 2008 roku

W pierwszej kolejności należało rozważyć zasadność zgłoszonego przez powodów żądania zasądzenia w związku z nieważnością odpowiednio umowy kredytu z 2008 roku i umowy kredytu z 2010 roku.

Żądanie zasądzenia od pozwanego na rzecz powodów kwoty 662.440,96 zł w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego nr (...)H./ (...) okazało się zasadne w świetle niżej poczynionych rozważań, w świetle których Sąd doszedł do przekonania, iż wskazana umowa kredytu pozostaje w sprzeczności z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, jak również zawiera w swej treści postanowienia mające charakter abuzywny, co prowadzi do nieważności tejże umowy w całości.

Mając na uwadze powyższe, Sąd na podstawie art. 410 KC w punkcie 1. wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 662.440,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 3 lipca 2020 roku do dnia zapłaty, oddalił powództwo główne w pozostałym zakresie oraz zasądził na rzecz powodów kwotę 11.834,00 zł z tytułu zwrotu kosztów procesu, w tym kwotę 11.800,00 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W oparciu o ustalony w niniejszej sprawie stan faktyczny, ze szczególnym uwzględnieniem przedłożonej do akt umowy kredytu wraz z stanowiącym jej integralną część regulaminem, wywieść należy, że strony nie umówiły się co do głównych świadczeń umowy kredytu nr (...)H./ (...). Dlatego też, powyższe, w ocenie Sądu, prowadzi do stwierdzenia, że umowa kredytu nr (...)H./ (...) jest w całości nieważna. Zarówno indeksacja, jak odesłanie do tabel kursowych stanowią przedmiot główny umowy, przy czym nie zostały one sformułowane jednoznacznie. W umowie kredytu z dnia 23 września 2008 roku nie wskazano zasad ustalania kursów, zaś sama kwestia ryzyka walutowego nie została opatrzona rzetelną informacją w tym przedmiocie. Stosownie do brzmienia art. 66 KC, zawarcie umowy wiąże się ze złożeniem oświadczenia zawierającego istotne postanowienia umowy, zaś usunięcie waloryzacji, która określa główny przedmiot umowy kredytu indeksowanego ze stawką LIBOR jest równoznaczne z usunięciem istotnego postanowienia umowy.

Podążając za poglądem wyrażonym w judykaturze, również odsetki od udzielonego kredytu bankowego są elementem składowym świadczenia głównego stron umowy kredytu. Stanowią bowiem z jednej strony cenę płaconą przez kredytobiorcę za korzystanie z oddanych mu do dyspozycji środków finansowych banku, z drugiej zaś strony – wynagrodzenie pobierane przez bank za udostępnienie kredytobiorcy tych środków. Charakter odsetek jako świadczenia głównego nie pozostawia wątpliwości, że zawarcie umowy, której treść nie pozwala, pomimo wskazania wysokości stopy odsetek, na ich efektywne naliczenie, musi skutkować jej nieważnością. Nie dochodzi bowiem do ważnego zawarcia umowy, gdy strony tak ułożyły jej postanowienia, że nie daje się z nich odczytać, w jakiej wysokości świadczenia głównego ma spełnić jedna z nich (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 listopada 2011 r., sygn. akt I CSK (...), Legalis nr 464174).

Podkreślić należy, iż w chwili zawierania umowy kredytobiorca winien znać kwotę udzielanego mu kredytu. Nie stoi temu w opozycji również i zasada swobody umów wyrażona w art. 353(1) KC, chociażby ze względu na ustanowione w tym przepisie ograniczenia tej swobody. W realiach niniejszej sprawy, A. K. i P. K. powzięli wiedzę w przedmiocie wysokości udzielonego im kredytu dopiero w chwili jego uruchomienia (wyплаты), co poprzedzone zostało zastosowaniem przez pozwanego bank dowolnie ustalonego przez siebie kursu. Poprzez zastosowany przez bank mechanizm, który powodował, iż ich zobowiązanie ustalane było przez bank w walucie JPY, która w okresie spłaty

kretytu była podstawą określenia wysokości pozostałych do spłat rat kapitałowo-odsetkowych, nie tylko wysokość kapitału udzielonego kredytu była ustalana w sposób jednostronny przez bank, lecz w każdym okresie trwania umowy pozwany naliczał dodatkowo odsetki od kapitału powstałego w wyniku powyższego.

Zgodnie z przepisem art. 353 § 1 KC, zobowiązanie polega na tym, że wierzyciel może żądać od dłużnika świadczenia, a dłużnik powinien świadczenie spełnić. Stosownie zaś do art. 353(1) KC, strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Istotą umowy jest złożenie przez strony zgodnych oświadczeń woli, których treść określa prawa i obowiązki stron. Umowa powstaje, gdy zostanie uzgodniony katalog istotnych dla danej umowy obowiązków stron i odpowiadających im uprawnień.

Konsekwencją powyższego sprzeczne z naturą umowy byłoby uznanie za dopuszczalne przewidywanie przez taką czynność prawną dla jednej ze stron uprawnienia do kształtowania według swojej woli zakresu obowiązków drugiej strony umowy.

Stosownie do treści art. 69 ust. 1 ustawy – prawo bankowe, w brzmieniu z dnia zawarcia umowy, przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu. Jak stanowi ust. 2 powyższego artykułu, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany; sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje, warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Odnosząc się do powyższego, zauważenia wymaga, iż przedmiotowa umowa kredytu sprzeczna jest z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy – prawo bankowe, w brzmieniu obowiązującym w dniu zawarcia umowy, który to artykuł zawiera przepis bezwzględnie obowiązujący. Naruszenie takiego przepisu winno również skutkować stwierdzeniem nieważności umowy.

Statuowana przez omawiany artykuł prawa bankowego umowa kredytu jest umową dwustronnie zobowiązującą. Jej istota polega bowiem na tym, iż z jednej strony bank zobowiązuje się do udzielenia kredytu, a następnie uprawniony jest do uzyskania spłaty tej kwoty, która była oddana do dyspozycji kredytobiorcy, zaś kredytobiorca ma prawo domagać się od banku wypłaty środków, a następnie obciążony jest obowiązkiem ich zwrotu. Przedmiotem kredytu, zgodnie z przytoczonym przepisem musi być zatem określona kwota pieniężna. Co za tym idzie, kredytobiorca obowiązany jest do zwrotu ściśle określonej kwoty środków pieniężnych, którą jest kwota kapitału udostępnionego i wykorzystanego przez kredytobiorcę. Umowa kredytu jest nadto umową odpłatną. Kredytobiorca obciążony zostaje bowiem obowiązkiem zapłacenia bankowi odsetek i prowizji. Stanowią one wynagrodzenie kredytodawcy, należne mu z tytułu korzystania przez kredytobiorcę z udostępnionych mu środków pieniężnych.

Mając dalej na uwadze powyższy wywód stwierdzić należy, że bank mógł zatem czerpać zysk z umowy kredytowej, albowiem jako taka należy ona do umów odpłatnych. Zysk ten mógł, jednakże ograniczać się wyłącznie do pobierania odsetek oraz prowizji. W realiach przedmiotowej sprawy pozwany zastrzegł jednak w łączącej strony umowie na swoją rzecz dodatkowy zysk w postaci marży na kursie waluty JPY, który uzyskiwał dzięki przeliczeniu waluty w oparciu o dowolnie ustalany przez siebie kurs. Umowa kredytu wskazywała wyłącznie wysokość zobowiązania Banku do wypłaty określonej kwoty wyrażonej w złotych, nie określając jednak świadczeń A. i P. K.. Nie wynikała, zatem z przedmiotowej

umowy wysokość salda kredytu, sposób jego wyliczenia, a także zasady, w oparciu, o które miało być określone ich zobowiązanie dotyczące spłaty poszczególnych rat.

Powyższe wprost prowadzi, zatem do wniosku, iż w dniu zawarcia umowy kredytobiorcy nie byli w stanie określić wysokości swojego zadłużenia, nawet gdyby zakładać niezmiennosc oprocentowania i kursu średniego NBP waluty JPY w całym okresie obowiązywania umowy. Wysokość ciążącego na nich zobowiązania mogła być bowiem dowolnie kształtowana przez Bank, a wysokość ich świadczeń zależała wyłącznie od woli Banku.

W przypadku określenia wysokości świadczenia w wyniku waloryzacji należy przyjąć, że miernik wartości służący tejże waloryzacji (indeksacji), powinien być określany w sposób precyzyjny, umożliwiający jego obiektywne oznaczenie. Inaczej uznać by należało, że świadczenie strony nie zostało oznaczone. Pozostawienie jednej ze stron możliwości swobodnego kształtowania wskaźnika waloryzacji skutkowałoby w istocie brakiem określenia wysokości świadczenia. Nie zostałby więc uzgodniony tenże element umowy kredytu.

Jak już wyżej określono, nieokreślenie w umowie wzajemnych głównych świadczeń stron powoduje sprzeczność z naturą stosunku umownego. Przyjęta przez pozwanego konstrukcja stwarzała w tym wypadku wyłącznie pozory uzgodnienia z kredytobiorcami istotnych warunków umowy. Ubocznie wskazując, dokładne warunki (treść) umowy nie były w dniu jej zawarcia znane nawet pozwanemu. Na wypunktowanie zasługuje nieokreślenie w umowie zasad spłaty kredytu, niesprecyzowanie w jaki sposób bank będzie ustalał kursy walut (w „tabelach”). Wysokość poszczególnych rat kapitałowo-odsetkowych zależna była od kursu waluty obcej – JPY, przyjętego przez Bank celem przeliczania uiszczanych przez kredytobiorców świadczeń okresowych, a zatem zależna była od tzw. spreadu walutowego.

W konsekwencji, przyjmując, iż klauzula wyposażona w mechanizm indeksacji określała główne świadczenia stron umowy kredytu, przedmiotowa umowa nie została nigdy skutecznie zawarta. Umowa kredytu z dnia 23 września 2008 roku sprzeczna jest z treścią art. 353(1) KC oraz art. 69 ust. 1 i 2 prawa bankowego. Wobec tego, w świetle art. 58 § 1 KC jest ona nieważna. Warunkiem powstania ważnego zobowiązania, którego treścią jest obowiązek spełnienia świadczenia przez dłużnika na rzecz wierzyciela, jest bowiem dokładne określenie treści tego świadczenia albo przesłanek pozwalających na jego dokładne określenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2011 roku, sygn. akt III CSK (...), Legalis nr 429249, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2014 r., sygn. akt IV CSK (...)), Legalis nr 1079906.

Powodowie wywodzili nieważność łączącej strony umowy kredytu również z uwagi na abuzywny charakter niektórych z jej postanowień. Strona powodowa wskazywała w tym zakresie na treść postanowień z w § 3 ust. 11, umowy kredytu z 23 września 2008 roku. Powodowie argumentowali, iż niedozwolonymi są klauzule przewidujące mechanizm indeksacji (waloryzacji), polegający na przeliczaniu waluty polskiej na jeny japońskie według arbitralnie ustalanych przez pozwanego Bank kursów, publikowanych w bankowej tabeli kursów.

Na podstawie kwestionowanych postanowień, pozwany przyznał sobie prawo do jednostronnego regulowania wysokości salda kredytu, jak również wysokości rat kredytu waloryzowanego kursem jena japońskiego, poprzez dowolne niczym nieograniczone wyznaczanie w tabelach kursów kupna lub sprzedaży jena japońskiego. Dotyczyło to tak uruchomienia kredytu, jak i jego późniejszej spłaty. Jednocześnie prawo banku do ustalania kursu waluty w świetle umowy nie doznawało żadnych formalnych ograniczeń. Bank przyznał sobie prawo do jednostronnego określania zobowiązań umownych, a to wysokości salda kredytu oraz rat kredytowych, a tym samym i wysokości świadczeń kredytobiorców. Pozwany zapewnił sobie możliwość uzyskania znaczących korzyści finansowych stanowiących dla niego dodatkowe koszty kredytu, których oszacowanie nie było możliwe. Czynniki obiektywne, a zatem sprawdzalne z punktu widzenia konsumentów, jak w szczególności wysokość rynkowych kursów wymiany jena japońskiego, tylko częściowo wpływają na ostateczny koszt kredytu ponoszony przez konsumentów, skoro kurs kupna lub sprzedaży waluty obcej określony w tabeli kursowej banku zawiera marżę kupna lub marżę sprzedaży, która to wartość jest zależna wyłącznie od woli Banku. Niewątpliwie zatem regulacja ta stanowi o naruszeniu przez Bank dobrych

obyczajów, które nakazują, aby ponoszone przez konsumentów koszty związane z zawarciem umowy były możliwe do przewidzenia.

W umowie z dnia 23 września 2008 roku wysokość świadczenia określona została w ten sposób, że kwotę kredytu przeliczano najpierw ze złotych polskich na jeny japońskie, po kursie wskazanym przez Bank (uzyskując równowartość kredytu w walucie obcej), a następnie, bezpośrednio przy określaniu każdej kolejnej raty, przeliczano wskazywaną przez Bank kwotę jenów japońskich na złotówki znów po kursach ustalanych przez Bank na podstawie jego tabel, przy czym pierwsza z tych operacji odbyła się w oparciu o kurs kupna, a pozostałe dotyczące spłat rat po kursie sprzedaży. Co istotne, kurs kupna był niższy od kursu sprzedaży, a co za tym idzie, Bank dokonując dwukrotnego przeliczenia kwoty zobowiązania (najpierw w momencie jego wypłaty po niższym kursie, a następnie w momencie jego spłaty po kursie wyższym) uzyskuje nadwyżkę (tzw. spread), a więc dodatkowe wynagrodzenie Banku, wysokości którego w momencie zawierania umowy kredytu, konsument nie jest w stanie w żaden sposób oszacować.

W doktrynie prawa cywilnego wskazuje się, że pojęcie „dobrych obyczajów” na gruncie art 385(1) § 1 KC powinno zostać odniesione do „szeroko rozumianego szacunku drugiego człowieka,, wskutek czego sprzeczne z nimi są działania wykorzystujące m.in. niewiedzę, brak doświadczenia drugiej strony, naruszenie zasady równorzędności stron” (K. Zgrobek [w:] Kodeks cywilny. Komentarz. Wydanie 2; red. E. Gniewek; Warszawa 2006, s. 593, nb 9). Powyższe stanowisko jest tożsame z zapatrywaniami wyrażonymi w orzecznictwie, w tym między innymi w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r. (I CK (...)), zgodnie z którym „działanie wbrew dobrym obyczajom (w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego) oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron takiego stosunku. Do dobrych obyczajów zalicza się zatem przede wszystkim wymagania od przedsiębiorcy wysokiego poziomu świadczonych usług oraz stosowania we wzorcach umownych takich zapisów, aby dla zwykłego konsumenta były one jasne, czytelne i proste, a ponadto by postanowienia umowne w zakresie łączącego konsumenta z przedsiębiorcą stosunku prawnego należycie zabezpieczały interesy konsumenta i odwzorowywały przysługujące mu uprawnienia wynikające z przepisów prawa. W orzecznictwie przyjmuje się, że jako sprzeczne z dobrymi obyczajami kwalifikowane są w szczególności wszelkie postanowienia, które zmierzają do naruszenia równorzędności stron umowy, nierównomiernie rozkładając uprawnienia i obowiązki między partnerami stosunku obligacyjnego.

P. i A. K. nie mieli możliwości kontroli sposobu wykonywania przez pozwanego umowy kredytu(...) H./ (...) w kwestionowanym zakresie. Zawierając umowę, nie mogli w żaden sposób ocenić potencjalnego ryzyka wiążącego się z jej zawarciem. Powyższe wprost prowadzi więc do wniosku, iż nie mogli oni oszacować całkowitych kosztów związanych z zaciągniętym kredytem. Jednocześnie podzielić należy pogląd wyrażony w wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 23 grudnia 2019 roku, sygn. akt II C (...) (Legalis nr 2301653), iż sam pozwany nie ponosił żadnego ryzyka. Bank mógł bowiem w każdej sytuacji zniwelować ewentualne ryzyko kursowe ustalając dowolnie kurs w tabeli kursowej.

Powyższe sprowadza się do wniosku, iż wysokość świadczeń kredytobiorcy zależna była wyłącznie od woli Banku, a to z kolei powoduje naruszenie zasady ekwiwalentności wzajemnych świadczeń. Poprzez tak ukształtowane postanowienia umowne ryzyko kursowe zostało przeniesione w całości na kredytobiorców. Należy więc wywieść, iż Bank zabezpieczył wyłącznie swoje interesy, nie przewidując przy tym żadnej korzyści na jego rzecz, a także pozbawiając go jako kredytobiorcę możliwości kontroli działań banku w tymże zakresie.

Stwierdzenie, iż wyżej omawiane postanowienia umowne mają charakter niedozwolonych, a nadto brak możliwości zastąpienia ich innymi klauzulami, prowadzi do skutku w postaci braku zgodnych oświadczeń woli stron w chwili zawarcia umowy w tym zakresie. Zachodzi zatem tożsamość skutku prawnego, jak przy stwierdzeniu nieważności na podstawie art. 69 ust. 1 i 2 ustawy – prawo bankowe w zw. z art. 353(1) KC i art. 58 § 1 KC.

Konsekwencją wzięcia przez Sąd pod uwagę nieważności umowy (jako przesłanki rozstrzygnięcia) – jako sprzecznej z prawem na podstawie art. 58 § 1 KC – jest przysługiwanie powodowi roszczenia o zwrot nadpłaconych świadczeń, wynikających z umowy kredytu z dnia 23 września 2008 roku, spełnionych przez nich na rzecz pozwanego świadczeń.

Z umowy nie wynikało, aby kurs waluty wpisywany do tabeli kursów obowiązującej w Banku w dniu przeliczania całej kwoty kredytu na JPY, a następnie w dniu spłaty każdej kolejnej raty musiał przybrać wartość rynkową albo jakąkolwiek wartość możliwą do ustalenia i przewidzenia przez drugą stronę umowy. Umowa, w tym regulamin, nie przewidywała żadnych kryteriów, wedle których miałyby być ustalony kurs z tabeli. Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia był szczegółowy opis zawarty w odpowiedzi na pozew, w jaki sposób pozwany, jego zdaniem, dokonywał określania kursów wpisywanych następnie do tabeli obowiązującej w Banku. Żadne ograniczenia swobody kształtowania kursu nie wynikały bowiem z umowy, zatem stosowanie jakichkolwiek praktyk w określaniu kursu waluty było swobodną decyzją pozwanego jako kredytodawcy i w każdej chwili mogło być dowolnie zmienione.

Bez znaczenia pozostaje przy tym argumentacja pozwanego, iż kredytobiorca w rzeczywistości miał dostęp do aktualnych kursów walut publikowanych w bankowej tabeli kursów, czy to poprzez stronę internetową banku czy też osobiście w jego oddziale. Pozwany nie był nadto ograniczony umową w możliwości prowadzenia różnych tabel kursowych i bez znaczenia dla niniejszej sprawy pozostaje ewentualna rynkowość kursów. Pozwany mógł zatem dwukrotnie, w aspekcie kształtowania kursu, wpływać w sposób dowolny na wysokość świadczenia kredytobiorców.

W sytuacji podniesienia przedmiotowych zarzutów przez powoda, pozwany Bank nie sprostął również ciężącemu na nim obowiązkowi wykazania, iż przedstawił kredytobiorcom w sposób pełny i rzetelny informacje w przedmiocie faktycznego ryzyka wiążącego się z tak skonstruowanym kredytem powiązany z walutą obcą, a w szczególności, że przedstawił mu symulację zmian kursu waluty obcej (jena japońskiego) w okresie obowiązywania umowy. Znamionym jest, że modelowe symulacje dotyczą kursu PLN / (...) gdzie kredyt był indeksowany do waluty JPY. Zważyć bowiem należy, iż konsument musi być poinformowany o tym, że podpisując umowę kredytu indeksowanego w walucie obcej ponosi znaczne ryzyko kursowe, przy czym bank winien przedstawić możliwe ewentualne wahania kursów wymiany i ich wpływ na sposób wykonywania umowy przez kredytobiorcę, albowiem wiedza w tym przedmiocie nie jest wiedzą powszechną. To na Banku jako profesjonalistcie (art. 355 § 2 KC) spoczywa obowiązek udzielenia kredytobiorcy stosownych informacji i pouczeń. Jak wskazał Sąd Najwyższy pochyłając się nad analogicznym zagadnieniem, nie jest wystarczające wskazanie w umowie, że ryzyko związane ze zmianą kursu waluty ponosi kredytobiorca oraz odebranie od kredytobiorcy oświadczenia, zawartego we wniosku o udzielenie kredytu, o standardowej treści, że został poinformowany o ponoszeniu ryzyka wynikającego ze zmiany kursu waluty oraz przyjął do wiadomości i akceptuje to ryzyko. Przedkontraktowy obowiązek informacyjny w zakresie ryzyka kursowego powinien zostać wykonany w sposób jednoznacznie i zrozumiale unaoczniający konsumentowi, który z reguły posiada elementarną znajomość rynku finansowego, że zaciągnięcie tego rodzaju kredytu jest bardzo ryzykowne, a efektem może być obowiązek zwrotu kwoty wielokrotnie wyższej od pożyczonej, mimo dokonywania regularnych spłat (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 listopada 2019 roku, sygn. akt II CSK (...), Legalis nr 2254284).

W szczególności wskazać należy, iż obowiązków Banku w zakresie udzielenia kredytobiorcom informacji o ryzyku kursowym związanym z zaciągnięciem kredytu w walucie obcej nie wyczerpywało złożone przez nich w dniu 23 września 2008 roku oświadczenie kredytobiorcy o wyborze waluty obcej. Po pierwsze wskazać należy, iż oświadczenie to stanowiło w istocie gotowy, w kształcie zaproponowanym przez Bank formularz przedłożony im do podpisu – a zatem, podobnie jak i cała umowa kredytu z dnia 23 września 2008 roku, przybierało ono charakter adhezyjny. Po drugie, przedmiotowe oświadczenie nie ma żadnego waloru poznawczego. Nie wyjaśnia ono na czym polega przedmiotowe ryzyko ani nie wskazuje w jaki sposób zmieni się sytuacja kredytobiorcy w sytuacji zmiany kursów walut, zwłaszcza gwałtownego wzrostu kursu JPY w stosunku do złotego. Jednocześnie zważyć należy, iż A. i P. K. zawarli umowę kredytu na okres 360 miesięcy, co oznacza, że Bank powinien zaprezentować im zmianę kursu waluty na przestrzeni, co najmniej kilkunastu lat. Przed zawarciem umowy kredytu z dnia 23 września 2008 roku nie uzyskali oni zatem faktycznej wiedzy o rzeczywistym ryzyku kursowym – która to informacja niewątpliwie wpłynęłaby na podjęcie przez nich decyzji w przedmiocie zawarcia umowy kredytu indeksowanego kursem (...). Tymczasem kredytobiorcy byli zapewniani przez pracownika poprzednika prawnego pozwanego, że frank szwajcarski cechuje się stabilnością, a wahania kursowe są stosunkowo niewielkie.

Powyższe prowadzi, więc do wniosku, iż to kredytobiorcy zostali w całości obciążeni ryzykiem kursowym, a ich interes w tym zakresie nie został w żaden sposób zabezpieczony.

Należy raz jeszcze podkreślić, że świadomość stron nie ma znaczenia dla oceny ważności umowy w kontekście jej zgodności/niezgodności z prawem, gdyż niezależnie od jej istnienia nieważna umowa nie staje się ważna. Nie ma zatem znaczenia czy A. i P. K. rozumieli mechanizm indeksacji i zmiany wartości kapitału oraz rat na skutek zmiany kursu waluty. Brak możliwości określenia ścisłej wysokości części kapitałowej każdej raty przesądzał o niemożności precyzyjnego określenia części odsetkowej. Odsetki bowiem powinny być naliczane od aktualnego salda zadłużenia, co wymaga wiedzy na temat wysokości salda zadłużenia po spłacie każdej kolejnej raty. Nie można w sposób rzetelny policzyć wysokości odsetek nie wiedząc, w jakich częściach w każdej racie ma dojść do spłaty kapitału. Wprawdzie art. 69 ust. 2 pkt 4a i art. 69 ust. 3 ustawy – prawo bankowe dopuszcza możliwość zawarcia umowy o kredyt indeksowany, jednakże okoliczność ta nie wyczerpuje problematyki zgodności z prawem każdej umowy o kredyt indeksowany. Klauzule indeksacyjne winny stanowić bowiem przedmiot badania pod kątem ich ewentualnej abuzywności.

Wskazać należy jednocześnie, iż przepis art. 69 ustawy – prawo bankowe wzbogacony został właśnie o regulację odnoszącą się do kredytów indeksowanych oraz denominowanych. Zgodnie bowiem z ust. 2 pkt. 4a tego artykułu, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu winna określać szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu. Regulacja ta wprowadzona została tzw. ustawą antyspreadową, tj. ustawą z dnia 29 lipca 2011 roku – o zmianie ustawy prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 165, poz. 984). Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyżej przytoczonym wyroku z dnia 19 marca 2015 roku, dokonany przez ustawodawcę zabieg miał na celu utrzymanie funkcjonujących na rynku kredytów denominowanych według nowych zasad. Wprowadzono narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych, zarówno na przyszłość, jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia.

Jednocześnie zaznaczyć należy, iż ocena łączącej strony umowy pod kątem wymagań stawianych umowie kredytu dokonywana była przez Sąd z uwzględnieniem stanu prawnego z chwili jej zawarcia, tj. 23 września 2008 roku. Skutkiem uznania czynności prawnej za nieważną jest bowiem jej nieważność od samego początku (*ex tunc*). Ocena podniesionego przez powodów zarzutu nie mogła więc obejmować brzmienia art. 69 ustawy – prawo bankowe nadanego tzw. ustawą antyspreadową. Wskazana nowelizacja prawa bankowego wprowadziła bowiem zasadę, zgodnie z którą w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy – prawo bankowe, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone – do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia.

Wobec uznania umowy kredytu za nieważną, bez znaczenia pozostaje również jej zmiany, dokonane w drodze Aneksu (...) z dnia 22 kwietnia 2009 roku oraz Aneksu (...) z dnia 23 kwietnia 2009 roku, oraz Aneksu (...) z dnia 28 lipca 2009 roku, oraz aneksów z dnia 7 grudnia 2009 roku, dwóch aneksów z dnia 26 lutego 2010 roku, oraz aneksów z dnia 18 i 14 kwietnia 2011 roku. Poczynione przez stronę pozwaną modyfikacje (tudzież możliwości uelastyczniające spłatę kredytu) nie mają charakteru konwalidującego wobec niedozwolonego charakteru postanowień zawartych w samej umowie, dotyczących indeksacji kredytu. Nie sposób również nadać zawartym przez strony aneksom takiego znaczenia, iż A. i P. K. jako konsumenci wyrazili zgodę na związanie ich postanowieniami abuzywnymi. Wymagane jest bowiem, aby zgoda taka wyrażona została w sposób świadomy i wyraźny, którego to znaczenia nie sposób nadać – nieodnoszącemu się do regulacji łączącego już uprzednio strony stosunku prawnego - aneksowi. Wprowadzone w drodze w/w aneksów modyfikacje umowy kredytu hipotecznego nie mogą zatem stanowić potwierdzenia przez kredytobiorców woli związania ich określonymi postanowieniami umownymi.

Konkludując, w niniejszej sprawie należało uznać, że umowa z dnia 23 września 2008 roku, zawarta przez A. i P. K. z pozwanym bankiem, była nieważna z uwagi na nieokreślenie w niej wysokości świadczenia kredytobiorcy.

Uznanie umowy za nieważną skutkowało dalej zasadnością żądania powodów o zapłatę kwoty stanowiącej świadczenie nienależne w spłacie kredytu, a to na podstawie art. 410 § 2 KC.

Świadczenie kredytobiorców w zakresie kwoty 662.440,96 zł tytułem zwrotu części nienależnie pobranego świadczenia w związku z nieważnością umowy kredytu hipotecznego nr (...) H./ (...) indeksowanego do JPY sporządzonej w dniu 23 września 2008 roku, kwota ta została faktycznie wpłacona na rzecz pozwanego przez powodów. Świadczenie w wykonaniu nieważnej czynności prawnej jest określane jako *condictio sine causa*. Upoważnia zubożonego do żądania zwrotu wzbogacenia na podstawie art. 410 § 1 KC w zw. z art. 405 KC.

Zgodnie z art. 405 KC, kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jej wartości. Przepis art. 410 § 1 KC stanowi, że przepisy artykułów poprzedzających – w tym art. 405 KC – stosuje się w szczególności do świadczenia nienależnego. Świadczenie jest zaś nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia (art. 410 § 2 KC).

W rozpoznawanej sprawie mamy do czynienia zatem z nienależnym świadczeniem obu stron – zarówno strony powodowej, jak i pozwanego, bowiem Bank wypłacił kredytobiorcom środki pieniężne, a kredytobiorcy uiszczali na rzecz banku kolejne raty kapitałowo-odsetkowe w wykonaniu nieważnej umowy z dnia 23 września 2008 roku. Przepis art. 411 KC stanowi, że nie można żądać zwrotu świadczenia: 1) jeżeli spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany, chyba że spełnienie świadczenia nastąpiło z zastrzeżeniem zwrotu albo w celu uniknięcia przymusu lub w wykonaniu nieważnej czynności prawnej; 2) jeżeli spełnienie świadczenia czyni zadość zasadom współzycia społecznego; 3) jeżeli świadczenie zostało spełnione w celu zadośćuczynienia przedawnionemu roszczeniu; 4) jeżeli świadczenie zostało spełnione, zanim wierzytelność stała się wymagalna.

Art. 411 KC nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu roszczenia powodów, gdyż świadczenie w wykonaniu nieważnej czynności prawnej nie jest przeszkodą w dochodzeniu roszczenia nawet w sytuacji, gdy spełniający świadczenie wiedział, że nie był do świadczenia zobowiązany. W przypadku przesunięcia majątkowego bez podstawy prawnej, zwrot bezpodstawnego wzbogacenia polega na dokonaniu powrotnego przesunięcia majątkowego (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Ł.z dnia 8 lutego 2017 roku, sygn. akt I ACa (...), Legalis nr 1580394).

Zebrany w sprawie materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, iż w ramach uruchomienia kredytu, pozwany bank postawił do dyspozycji w/w kredytobiorców łącznie kwotę 844.148,00 zł. Po ich stronie istniało zatem wzbogacenie kosztem pozwanego o kwotę 844.148,00 zł. Dlatego też, należało mieć na uwadze, iż rozliczenie nieważnej umowy na podstawie przepisów o nienależnym świadczeniu jest czystym restytucyjnym zabiegiem (tak: prof. E. Łętowska, www.konstytucyjny.pl). Rozliczenie takie winno opierać się zatem na założeniu, że po każdej ze stron nieważnej umowy powstaje roszczenie o zwrot tego, co świadczyła (tzw. teoria dwóch kondykcji). Pogląd ten znalazł również aprobatę w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 16 lutego 2021 roku, wydanej w sprawie o sygn. akt III CZP (...) (Legalis nr 2532281), wskazał iż stronie, która w wykonaniu umowy kredytu, dotkniętej nieważnością, spłacała kredyt, przysługuje roszczenie o zwrot spłaconych środków pieniężnych jako świadczenia nienależnego (art. 410 § 1 w związku z art. 405 KC) niezależnie od tego, czy i w jakim zakresie jest dłużnikiem banku z tytułu zwrotu nienależnie otrzymanej kwoty kredytu.

Roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia ma charakter bezterminowy. Zgodnie z regulacją art. 455 KC, jeśli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania. Jak wskazuje się w orzecznictwie, z chwilą wezwania zobowiązanie bezterminowe przekształca się z mocy ustawy w zobowiązanie terminowe, a na dłużniku spoczywa obowiązek niezwłocznego spełnienia świadczenia (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 21 listopada 1995 roku, sygn. akt I ACr (...), Legalis nr 33851). Powyższe jest niezależne od tego, czy wierzyciel wskazał w wezwaniu jakiegokolwiek termin spełnienia świadczenia, gdyż wskazany skutek następuje z mocy samego prawa (K. Korzan, Głosa

do uchwały Sądu Najwyższego z dnia 19 maja 1992 roku, sygn. akt III CZP (...), OSP 1994, nr 3, poz. 48, s. 136). W świetle art. 455 KC, dłużnik po wezwaniu w razie wątpliwości powinien wykonać świadczenie w całości, chyba że co innego wynika z porozumienia stron lub okoliczności konkretnego wypadku. Nie jest możliwym wskazanie jednego terminu, który odpowiadałby pojęciu niezwłoczności, gdyż nie jest możliwe określenie go in abstracto w oderwaniu od okoliczności konkretnego wypadku, natomiast pojęcie niezwłoczności nie oznacza "natychmiastowej powinności świadczenia", lecz jedynie spełnienie go "bez nieuzasadnionej zwłoki", to znaczy w takim terminie, w jakim działający prawidłowo dłużnik mógłby je spełnić w normalnym toku prowadzenia swoich spraw (K. Osajda (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, Warszawa 2020, komentarz do art. 455, uwagi 53-54). W orzecznictwie wskazuje się więc, że jest to „termin obiektywnie realny” (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 grudnia 2006 roku, sygn. akt II CSK (...), Legalis nr 165201).

W niniejszej sprawie powodowie pismem z dnia 3 kwietnia 2020 roku wezwali pozwanego do zwrotu nienależnego świadczenia w terminie 3 dni, które to pismo pozwany odebrał w dniu 6 kwietnia 2020 roku. Jednocześnie pozew został złożony w niniejszej sprawie w dniu 17 kwietnia 2020 roku (data przyjęcia w biurze podawczym Sądu). Ostatecznie w pozwie powodowie jasno i wyraźnie sformułowali podstawy roszczenia z nieważności umowy. Wobec powyższego w ocenie Sądu nie upłynęły terminy przedawnienia wskazane w art. 118 KC.

Odnosnie żądania powodów zapłaty odsetek ustawowych za opóźnienie od dochodzonej niniejszym pozwem kwoty Sąd miał na uwadze regulację z art. 481 KC, zgodnie, z którą, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Pozwany odebrał wezwanie do zapłaty w dniu 6 kwietnia 2020 roku, gdzie był wskazany termin 3 dni na spełnienie dochodzonego przez powodów świadczenia. Natomiast pozew został doręczony pozwanemu 2 lipca 2020 roku. To w pozwie powodowie precyzyjnie sformułowali żądanie zapłaty wywodzone z nieważności umowy i w ocenie Sądu to od daty doręczenia pozwu pozwanemu należy liczyć termin dotyczący żądania odsetkowego. W związku z powyższym Bank pozostawał w zwłoce ze spełnieniem należności wobec powodów od dnia 3 lipca 2020 roku, a więc żądanie strony powodowej odsetek ustawowych za opóźnienie od zasądzonego świadczenia za okres od dnia 3 lipca 2020 roku do dnia zapłaty należało uznać za usprawiedliwione.

Wobec powyższego Sąd w punkcie I. 1) sentencji wyroku zasądził od pozwanego na rzecz powodów kwotę 662.440,96 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 3 lipca 2020 roku do dnia zapłaty, jako konsekwencji uznania nieważności stosunku prawnego oraz powiązanych z nim praw akcesoryjnych wynikających z Umowy kredytu hipotecznego nr (...)/H./ (...) indeksowanego do JPY z dnia 23 września 2008 roku, która została zawarta pomiędzy A. i P. K., a poprzednikiem prawnym pozwanego – G. Bank w W. – Oddział (...).

Z uwagi na to, iż powód dochodził odsetek od tej kwoty od dnia 11.04.2020 roku, a Sąd zasądził odsetki od dnia 03.07.2020 roku roszczenie odsetkowe podlegało częściowemu oddaleniu – o czym Sąd orzekł w pkt I ppt 2) wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł w punkcie I. 3) sentencji wyroku na podstawie art. 98 § 1 i 3 KPC i art. 99 KPC, obciążając nimi pozwanego, jako przegrywającego spór. Koszty poniesione przez stronę powodową w niniejszej sprawie: 1 000 zł z tytułu opłaty sądowej od pozwu, 10.800 zł z tytułu kosztów zastępstwa procesowego, ustalonych na podstawie § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. 2015 poz. 1804 z późn. zm.) oraz 34 zł z tytułu opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Sąd nie znalazł podstawy do przyznania wynagrodzenia pełnomocnikowi powodów za prowadzenie sprawy w większej wysokości niż wynagrodzenie minimalne. W ocenie sądu nakłada pracy w podobnych sprawach, które są bardzo licznie obecnie prowadzone przez poszczególne kancelarie, jest podobny i nie daje podstawy do podwyższenia wynagrodzenia ponad minimalne.

II. UMOWA z 2010 roku

Co do roszczenia dotyczącego umowy kredytowej z dnia 13 września 2010 rok, Sąd nie znalazł podstaw do zasądzenia żądanych kwot w pkt 3 pozwu na podstawie nieważności umowy pożyczki hipotecznej nr (...) (...) indeksowanej do EUR. W wyroku częściowym Sąd rozstrzygnął o tym żądaniu jedynie w części dotyczącej żądania głównego – wywodzonego z nieważności całości umowy. Do rozstrzygnięcia pozostało nadal żądanie określone w pkt 4 pozwu.

W ocenie Sądu większość rozważań przedstawionych powyżej znajduje zastosowanie do umowy 2010r. Jednakże umowa pożyczki hipotecznej nr (...) (...) indeksowanej do EUR sporządzonej w dniu 13 września 2010 roku jest ważna i może funkcjonować w obrocie prawnym po wyeliminowaniu z niej mechanizmu indeksacji. W ocenie Sądu takie stanowisko należy zająć przy założeniu, iż od dnia 24.01.2009 roku wszedł w życie art. 358§ 2 kpc dający możliwości spełnienia świadczenia w walucie polskiej określonej według średniego kursu NBP z dnia wymagalności roszczenia.

W powołanym zakresie zarówno oceniając umowę przez pryzmat art 58 § 1 kc, a w dalszej kolejności art. 358¹ § 2 kpc, umowa nie powinna zostać uznana za nieważną w całości a obowiązywać strony z uwzględnieniem treści art. art. 358§ 2 kpc dający możliwości wykonania umowy w walucie polskiej określonej według średniego kursu NBP. Sąd nie znalazł podstaw do uwzględnienia przedmiotowego roszczenia o stwierdzenie nieważności całości umowy, nie dzielając w tym zakresie argumentacji strony powodowej. Zwrócić należy również uwagę iż w 2010 roku informacja uzyskana przez powodów na piśmie co do ryzyka walutowego była szersza (por. k. 279-280). Dodatkowo należy zwrócić uwagę, iż umowa z 2010 roku została zawarte przez powodów po ogólnoswiatowym kryzysie gospodarczym na rynkach finansowych i bankowych, którego szczyt przypadł na lata 2008–2009. Informacje dotyczące wahań walut w owym czasie były ogólnie dostępne w informacjach w TV i radio. Tym samym umowę powyższą w ocenie Sądu należy oceniać w inny sposób.

W konsekwencji Sąd w pkt II. 1) oddalił powództwo główne dotyczące nieważności umowy z 2010 roku. Zamierzeniem Sądu było rozstrzygnięcie powołanym pkt wyroku o roszczeniach określonych przez powoda w pkt 3 pozwu doprecyzowanych w pkt II ppk3 3 repliki – k. 341-341, natomiast ten punkt wyroku błędnie odnosi się do kwot wskazanych w roszczeniu ewentualnym. Niewątpliwie jednak Sąd rozstrzygnął o roszczeniu z pkt 3 pozwu doprecyzowanych w pkt II ppk3 3 repliki – k. 341-341 wywodzonym z nieważności umowy.

Co do kosztów postępowania Sąd w punkcie II. 2) Mając na względzie, że wyrok częściowy nie jest orzeczeniem kończącym sprawę w rozumieniu przepisu art. 108 § 1 k.p.c., sąd nie orzekł w nim o kosztach postępowania.

Sędzia Agnieszka Wodzyńska-Radomska

ZARZĄDZENIE

1. ***Odnotować uzasadnienie,***
2. ***Odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć:***
 - ***peł. powoda***
 - ***pozwanemu – peł. wypowiedziane***
3. ***Przedłożyć za 14 dni lub z pismami***

Sędzia Agnieszka Wodzyńska-Radomska

P., dnia 15 wrzesień 2022 r.